

Een eengezinswoning bouwen met hergebruikte volle baksteen waarbij de kavel de vorm van het huis bepaalt en geen boom zou hoeven sneuvelen. BLAF architecten uit het Belgische Lokeren deed het voor een particuliere opdrachtgever in Gent. En brak zo en passant een lans voor de circulaire, esthetische en autonome constructieve kwaliteit van het materiaal.

BLAF architecten uit Lokeren schuwt het engagement van energetisch hoog rendementsbouwen en het experiment niet. Die houding leidt in het ontwerpproces tot het nadenken over tradities, integrale duurzaamheid en het anders willen bouwen. Spraakmakend voorbeeld daarvan is het gjG-huis. Het is één van de experimentele huizen waar het bureau zijn naam mee vestigde, zowel in het eigen Vlaanderen als daarbuiten.

Buitenbehang

De 190 m² grote eengezinswoning gjG (2015) maakt deel uit van het onderzoek 'Brick Wall City', waarin BLAF zich richt op de precieze relatie tussen materiaal, constructie en het uiterlijk van baksteenarchitectuur. Sinds de Vlaamse invoering van energieprestatienormen 'Energieprestatie en Binnenklimaat EPB' in 2006 is de thermische isolatie in de huid van gebouwen geleidelijk dikker geworden. Een dikker isolatiepakket zorgde bij onze zuiderburen voor een verschuiving naar lichte gevelbekledingsmaterialen zoals pleister, leien, plaatmateriaal enz. Voor baksteengebouwen betekende dit een evolutie naar steenstrips die naar mening van BLAF als 'buitenbehang' op de gebouwen werden gelijmd. Waar veel ontwerpers deze ontwikkeling gedachteloos omarmden, zette het eigenzinnige bureau uit Lokeren kanttekeningen.

Big Brick

Toen het woord circulariteit de bouw nog niet had bereikt, was BLAF al in een vroeg stadium van mening dat een bouwmethode met op elkaar gelijmde lagen ertoe leidt dat scheiding van materialen aan het einde van de levenscyclus van het gebouw moeilijk, zo niet onmogelijk wordt. Dit met enorme hoeveelheden niet-herbruikbaar afval tot gevolg. BLAF wilde in zijn ontwerpbenadering van de gevel de ogen hier niet voor sluiten. Anders omgaan met de gevel werd het devies, met eerlijke, te scheiden materialen. De overwegingen van BLAF over ontwerp en constructie hebben geleid tot een reeks bakstenen huizen, waarbij hybride constructie en de ontwikkeling van de nieuwe 'Big Brick' zijn onderzocht. Het gjG-huis is een van de vroege huizen in die reeks, waarin de architecten het hergebruik van bakstenen en de vorm van het casco in functie van zijn autonomie onderzoeken. De 'Big Brick' is een ongewoon formaat baksteen (in centimeter, 20x30x6,5, b x l x h), die het mogelijk maakt de buitenschil van een woning als een volledig zelfdragende, structureel en thermisch autonome constructie uit te voeren. Die constructiemethode biedt onder andere voordelen op het vlak van de koudebrugbeheersing, de foutenreductie, de werkomstandigheden en de warmtedoorslag. Op de manier wordt de gevel van het gebouw een bouwwerk in plaats van de bekleding van een bouwwerk. De gebruikte recuperatiebaksteen is een zogenoemde 'Boonse machinesteen', (één van) de eerste machinaal vervaardigde strengpersstenen in Vlaanderen.

Massieve schil

Het gjG-huis lijkt zich in een bosachtige woonomgeving te bevinden, terwijl het eigenlijk pal naast of zelfs onder de E17-snelweg in Gent staat. Het staat op een perceel dat vroeger deel uitmaakte van de tuin van een laat 19de eeuws herenhuis. Het gebogen bakstenen omhulsel van het gjG-huis is uitvloeisel van programmatische eisen. Allereerst moest het huis worden gebouwd op een perceel met bomen. In plaats van de bomen om te hakken, werd het huis zo gevormd dat het er tussenin paste. Ten tweede maakt de ronde vorm van de buitenschil het mogelijk om structureel autonoom te zijn. De stabiliteit van de buitenste bakstenen muur is niet afhankelijk van dwarsmuren, kolommen of balken, maar alleen van de vorm en de baksteenverbinding. Ten derde draagt de massieve schil van het huis bij aan het akoestisch comfort aan de binnenkant. De schil is gemaakt van hergebruikte bakstenen, sommige zelfs wit geglaazuurd, waardoor een generieke en tijdloze esthetiek ontstaat. De schil ondersteunt het dak en vormt samen een stulp met een aanvaardbare binnenruimte. De vulling van de 'stulp' is het huis, gemaakt met staal- en houtskeletconstructies, met drie verdiepingen in één gebied en één open ruimte in een ander gebied. Ook de binnenkant is afgewerkt met dezelfde hergebruikte stenen, waardoor het idee ontstaat van een buitenruimte tussen de bomen. □

EERLIJK BAKSTEEN

